STAJYER ÖĞRENCİ DENEYİMLERİNİN HAREKETLİ PROTEZ UYGULANAN HASTALARIN AĞIZ SAĞLIĞI ETKİ PROFİLİNE ETKİSİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

09.05.2025

Karadeniz Teknik Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi Protetik Diş Tedavisi Ana Bilim Dalı

Stj. Dt. Betül Karaduman*, Stj. Dt. Zihni Berkay Emiral**,Stj. Dt. Cansu Kibar**, Stj. Dt. Ayça Çubukcu**,Prof. Dr. Sedanur Turgut***

*KTÜ Dönem 5 Stajyer Hekim; **KTÜ Dönem 4 Stajyer Hekim; ***KTÜ Protetik Diş Ted. AD., Prof. Dr.

AMAÇ

Çalışmanın amacı 4. ve 5. Sınıf diş hekimliği öğrencilerinin protez tedavi süreçlerindeki başarılarını ve sonrasında hasta memnuniyetini, Ağız Sağlığı Etki Profili-14 (OHIP-14) anketi kullanarak karşılaştırmaktır. Bu çalışma ile öğrencilerin deneyimlerinin hasta memnuniyeti üzerindeki etkilerini ve hareketli protez uygulamalarının hastaların tedavi öncesi ve sonrası hayat kalitesine etkilerini görmek amaçlanmıştır.

GİRİŞ

Dişsizlik, WHO (Dünya Sağlık Örgütü) bildirilerine göre kişilerin oral fonksiyonlarını olumsuz etkileyebildiği gibi, sosyal ve psikolojik olarak da hayat kalitelerinin azalmasına neden olabilmektedir. Ağız Sağlığı Etki Profili (OHIP-14) ağız sağlığı sorunlarının bir bireyin hayatı üzerindeki etkisini değerlendirmek amacıyla kullanılmaktadır. Bu anket 7 ana başlık altında 14 sorudan oluşmaktadır: fonksiyonel limitler, fiziksel ağrı, psikolojik rahatsızlık, sosyal rahatsızlık, ve handikap. Hastalara 5'li Likert tipi bir ölçek kullanılarak (0: hiçbir zaman, 1: neredeyse hiç, 2: ara sıra, 3: oldukça sık ve 4: çok sık) son 4 hafta içinde söz konusu faktörün etkisini ne sıklıkla yaşadıkları sorulmaktadır. Alan puanları 0 ila 8 arasında değişmekte ve 0 ila 56 arasında bir toplam puan elde etmek için toplanmaktadır. Daha yüksek puanlar daha düşük OHQoL (Oral Health-related Quality of Life/Ağız Sağlığıyla İlgili Yaşam Kalitesi) anlamına gelmektedir. Kapsamlı literatür taramasında; hastaların protezlerinden memnuniyetini, sosyodemografik durumunu ve ilgili soruları içeren OHRQoL (Oral Health Quality of Life) ve aynı anda stajyer hekimlerin deneyimleri çalışmaların yeterli olmadığı görüldü. Çalışmanın hipotezi; 1. deneyimli ve deneyimsiz stajyer hekimlerin dişsiz hastalara uyguladığı protetik rehabilitasyon açısından hastaların Ağız Sağlık Etki Profilini etkiler; 2. protetik rehabilitasyon sonrası hastaların Ağız Sağlık Etki Profili iyileşir.

GEREÇ VE YÖNTEM

Çalışma Karadeniz Teknik Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi Protetik Diş Tedavisi AD.'nda gerçekleştirildi. Çalışmaya protez stajı almakta olan gönüllü Dönem 4 ve Dönem 5 stajyer hekim ve hastaları katıldı (Etik Kurul no:2025/3). Deneyimsiz daha önce hiç protez yapmamış stajyer hekimler (dönem 4; N=39) ve en az bir alt/üst çene protez yapmış (dönem 5; N=37) stajyer hekimler hastalarına OHIP-14 anketi uyguladı. Anket, tedavi başlamadan önce ve tedavi bittikten bir hafta sonra (kontrol seansı) olmak üzere 2 kere hastalara yüz yüze uygulandı. Anketler sonuçları toplandıktan sonra dijital ortama aktarıldı. Çalışma verilerinin istatistiksel analizler Mann-Whitney U ve Wilcoxon Testi ile P<0.05 anlamlılık düzeyinde yapıldı.

BULGULAR

Dönem 4 ve Dönem 5 stajyer hekimlerin protetik rehabilitasyon uyguladığı hastalara ait OHIP-14 ortalama skorları Tablo 1.'de gösterildi.
Hasta gruplarının OHIP-14 anket sonuçlarına göre her bir soruya verdiği cevapların sıklık (frequency) değerleri Tablo 2.'de verildi.
Hasta gruplarına ait demografik veriler (cinsiyet ve eğitim) Tablo 3. ve 4.'te verildi.
Dönem 4 ve Dönem 5 stajyerlerine ait hastaların pre-op ve post-op OHIP-14 sonuçlarının istatistiksel karşılaştırması; Dönem 4 ve Dönem 5 stajyerlerine ait hastalarının pre-op kendi içinde ve post-op kendi içinde istatistiksel karşılaştırmaları Tablo 5.'te verildi.
Dönem 5 ve dönem 4'ün hastalarının pre-op ve post-op anket sonuçları anlamlılık gösterdi. (p<0,001)
Dönem 5 ve dönem 4'lerin pre-op anket sonuçları arasında anlamlılık bulunamadı. (p> 0,005)
Dönem 5 ve dönem 4'lerin post-op anket sonuçları arasında da anlamlılık bulunamadı. (p>0,005)

Tablo 1. Ortalama OHIP-14 skorları

		Pre-op OHIP-14 skoru	Post-op OHIP-14 skoru
Dönem 5	Ort.	22,54	11,23
	Standart sapma	10,236	5,234
Dönem 4	Ort.	18,81	9,95
	Standart sapma	7,047	4,403

Tablo 3,4. Hasta gruplarına ait demografik veriler

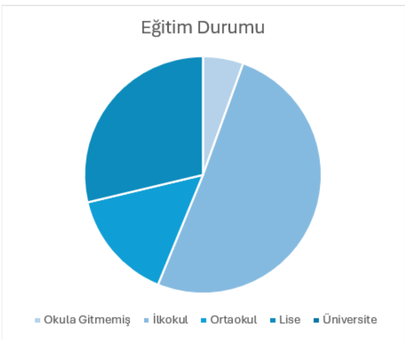

Tablo 3: eğitim durumu

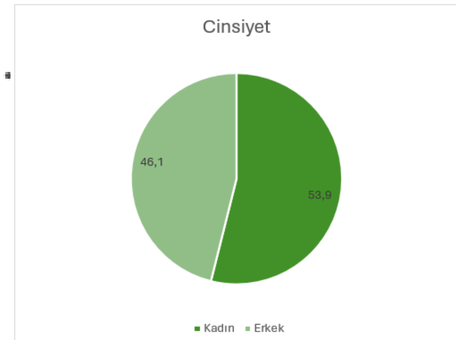

Tablo 4: cinsiyet dağılımı

Tablo 5. Pre-op ve Post-op uygulamalar sonrası Dönem 4 ve Dönem 5 stajyerlerinin karşılaştırılması

	Pre-op toplam OHIP-14 skor ort.	Post-op toplam OHIP-14 skor ort.	P*
Dönem 5	41,83	40,31	<0.001
Dönem 4	34,99	36,59	<0.001
P**	0.176	0.462	

Tablo 2. OHIP-14 sıklık (frequency) değerleri

	Pre-op (%)					Post-op (%)				
	Hiç	Nadiren	Bazen	Sıklıkla	Çok Sık	Hiç	Nadiren	Bazen	Sıklıkla	Çok Sık
Dişleriniz, ağzınız, proteziniz veya dolgunuz nedeniyle herhangi bir kelimeyi telaffuz etmekte zorlandınız mı?	18,4	38,2	27,6	14,5	1,3	44,7	46,1	7,9	1,3	0
Dişleriniz, ağzınız, proteziniz veya dolgunuzla ilgili problemlerle nedeniyle tat alma hissinizin bozulduğunu hissediyor musunuz?	30,3	26,3	31,6	9,2	2,6	56,6	35,5	6,6	1,3	0
Dişleriniz, ağzınız, proteziniz veya dolgunuzla ilgili problemler sebebiyle ağzınızda ağrılı bir durum yaşadınız mı?	17,1	13,2	35,5	23,7	10,5	31,6	51,3	14,5	2,6	0
Dişleriniz, ağzınız, proteziniz veya dolgunuzla ilgili problemler nedeniyle yemek yemeyi rahatsız edici buldunuz mu?	14,5	25,0	32,9	22,4	5,3	48,7	32,9	15,8	2,6	0
Daha önce dişleriniz, ağzınız, proteziniz veya dolgunuzla ilgili bilinç ve bilgiye sahip miydiniz?	23,7	38,2	15,8	17,1	5,3	28,9	9,2	22,4	35,5	3,9
Dişleriniz, ağzınız, proteziniz veya dolgunuzla ilgili problemler nedeniyle gerginlik hissettiniz mi?	23,7	34,2	27,6	9,2	5,3	55,3	32,9	10,5	1,3	0
Dişleriniz, ağzınız, proteziniz veya dolgunuzla ilgili problemler nedeniyle diyetinizi tatmin edici bulmadığınız oldu mu?	21,1	27,6	26,3	19,7	5,3	61,8	30,3	5,3	2,6	0
Dişleriniz, ağzınız, proteziniz veya dolgunuzla ilgili problemler nedeniyle yemeğinizi yarıda bırakmak zorunda kaldınız mı?	36,8	32,9	19,7	3,9	6,6	77,6	14,5	7,9	0	0
Dişleriniz, ağzınız, proteziniz veya dolgunuzla ilgili problemler nedeniyle çiğnemede zorlandığınız oldu mu?	10,5	23,7	34,2	23,7	7,9	34,2	52,6	11,8	1,3	0
Dişleriniz, ağzınız, proteziniz veya dolgunuzla ilgili problemler nedeniyle utandığınız bir durum oldu mu?	30,3	38,2	18,4	7,9	5,3	73,7	22,4	2,6	1,3	0
Dişleriniz, ağzınız, proteziniz veya dolgunuzla ilgili problemler nedeniyle diğer insanlara az da olsa asabi davrandığınız oldu mu?	57,9	28,9	9,2	3,9	0	86,8	10,5	1,3	1,3	0
Dişleriniz, ağzınız, proteziniz veya dolgunuzla ilgili problemler nedeniyle her zaman yaptığınız işlerinizi yapmakta herhangi bir zorluk yaşadınız mı?	46,1	31,6	18,4	2,6	1,3	81,6	14,5	3,9	0	0
Dişleriniz, ağzınız, proteziniz veya dolgunuzla ilgili problemler nedeniyle genelde hayatın daha az tatmin edici olduğu hissine kapıldınız mı?	56,6	28,9	6,6	5,3	2,6	89,5	9,2	1,3	0	0
Dişleriniz, ağzınız, proteziniz veya dolgunuzla ilgili problemler nedeniyle fonksiyonlarınızı tümüyle yapamayacak duruma geldiniz mi?	72,4	11,8	10,5	1,3	3,9	94,7	5,3	0	0	0
	Evet (%)					Hayır (%)				
Diş hekimine gelmeden önce herhangi bir kaygı veya korkunuz var mıydı?	23,7					76,3				

SONUÇ

Dönem 4 ve Dönem 5 stajyer hekimler arasında, OHIP-14 sonuçlarına göre hasta memnuniyetleri genel olarak değerlendirildiğinde, anlamlı fark olmadığı görülmüştür. Dişsiz hastalara uygulanan protetik rehabilitasyon ise hastaların genel sağlık ve psikolojik durumunu her grupta anlamlı şekilde iyileştirilmiştir.